

Władza somatyczna i mikrofizyka emancypacji: w kierunku kultury wyzwolenia

W 1999 roku Rząd Chiński zabronił działalności ruchu Falun Gong. Ruch ten nigdy nie kwestionował istniejącego porządku politycznego, ale kładł nacisk na medytacje duchowe i ćwiczenia fizyczne zmierzające do polepszenia dobrostanu. Podobne stowarzyszenia pojawiają się w różnych historycznych okresach na Zachodzie i Wschodzie. Na ogół ruchy takie popularne są wśród tych, którzy czują się wykluczeni, dając im szansę na, choćby iluzoryczną, zmianę statusu, uzyskanie wewnętrznej niezależności od opresyjnego reżimu. W moim projekcie badawczym koncentruję się na tym, jak ruchy takie mogą być skonceptualizowane w naukach społecznych i humanistycznych. Problem polega na tym, że sytuują się one na skrzyżowaniu dwóch niedostatecznie zbadanych kwestii: ciała jako wehikułu krytyki społecznej i relacji między życiem codziennym a polityką. Będę analizował jak oba problemy są stawiane w humanistyce po to, by ujawnić istniejące luki i zaproponować sposoby ich zapelnienia. Uważam, że potrzebujemy przede wszystkim adekwatnej koncepcji powiązania między ciałem a władzą. W związku z tak sformułowanym problemem skupiać się będę na następujących szczegółowych kwestiach.

- 1) Relacja między polityką a życiem codziennym, gdzie głównym pojęciem będzie *krytyka z życia codziennego*. Oznacza ono, że ludzie nie tyle krytykują wielkie ideologie i programy polityczne, ile to, jak sprawdzają się one w życiu codziennym. Używając terminologii francuskiego socjologa Luca Boltanskiego dokonują oni „egzystencjalnego testu” rzeczywistości społecznej. Jeżeli wypada on negatywnie, to odczucie takie stanowi podstawę wszelkiej aktywności społecznej i politycznej.
- 2) Możliwości emancypacji w życiu codziennym. W aspekcie swego programu badawczego nawiązuję do Michela Foucaulta koncepcji mikrofizyki władzy. Uważam jednak, że nie docenił on drugiej strony równania społecznego i proponuję wprowadzenie pojęcia *mikrofizyka emancypacji*, które oznaczałoby działania w życiu codziennym nakierowane na zmianę kulturowego statusu jednostki. Taka „polityka małych rzeczy” (Jeffrey Goldfarb), choć nie zmienia kształtu politycznego społeczeństwa, może doprowadzić do stopniowych zmian mentalności i w konsekwencji do radykalnej zmiany politycznej.
- 3) Relacja między ciałem a władzą w kontekście możliwości emancypacyjnych praktyk cielesnych. Nawiązuję tutaj znowu do Michela Foucaulta i jego koncepcji biowładzy i posłusznych ciał. Uważam jednak, że nie docenił on emancypacyjnego potencjału cielesności. Dlatego też w tej części projektu odwołuję się przede wszystkim do idei somaestetyki sformułowanej przez Richarda Shustermana, jako praktyk cielesnych, które mają na celu poprawę i rozszerzenie możliwości ciała, a przez to też polepszenie funkcjonowania jednostek w wymiarze poznawczym, emocjonalnym i społecznym. Odnosząc się do tej koncepcji wprowadzam pojęcie *władzy cielesnej (somapower)*, które oznacza zespół praktyk cielesnych nakierowanych na cele emancypacyjne. Będę badał, używając tego pojęcia, jak w różnych ruchach społecznych i kulturowych realizowano ten cel.

W końcowej, podsumowującej, części mojego badania zamierzam skoncentrować się na emancypacji w życiu codziennym rozumianej jako doświadczenie kulturowe, które poprzedza wszelkie ruchy polityczne na kierowane na transformacje relacji politycznych i społecznych. Pokażę, jak mikrofizyka emancypacji może wyłonić się z codziennych praktyk kulturowych, szczególnie działań cielesnych i, z kolei, jak będą one zmieniać krajobraz kulturowy społeczeństwa, co może prowadzić do zmian politycznych w kierunku wyzwolenia.